

శివాయా విష్ణు రూపాయ... శివరూపాయ విష్ణవే నమః

శివకేశవులకు భేదం లేదు. శివుణ్ణి పూజస్తే విష్ణువును పూజించినట్టే. శివుణ్ణి ధ్వేషిస్తే శ్రీహరిని ధ్వేషించినట్టే. ఈ పరమార్థాన్ని చెప్పేవే పంచారామాలు. మన రాష్ట్రంలోని ఈ అయిదు పవిత్ర క్షేత్రాలూ...

శ్రీరామరామరామేతి రమేరామే మనోరమే
సహస్రనామ తత్తుల్యం రామనామ వరాననే
అని ముక్కంటి రామ నామాన్ని మించిన నామం మరొక్కటి లేదు. ఈ ఒక్క శ్లోకాన్ని చదివితే సహస్రనామాలు చదివిన ఫలితం వస్తుంది అని పాఠ్యంతో సెలవిచ్చారు.
శివ, కేశవులు వేరు కాదనే సత్యాన్ని ప్రపంచానికి చాటిచెప్పడానికే పరమేష్ఠి అలా అన్నాడు. మన పురాణేతిహాసాలు ఎన్నో సందర్భాలలో ఇదే విషయాన్ని స్పష్టం చేసాయి. శివకేశవులకు భేదం లేదని స్కంధ పురాణంలో ఉన్నది.

‘శివాయ విష్ణురూపాయ శివరూపాయ విష్ణవే
శివస్య హృదయం విష్ణుర్విష్ణోశ్చ హృదయం శివః
శివుని రూపమే విష్ణువు. విష్ణువు రూపమే శివుడు. అలాంటి శివకేశవుల ఏకత్వానికి ప్రతీకలుగా మనరాష్ట్రం లోని పంచారామాలున్నాయి. పల్నెట్టాళ్ళలో సహితము శివవైష్ణవాలయాలూ ఒకే ప్రాకారంలో ఉంటాయి. తారకాసురుడు పరమశివభక్తుడు. తపస్సు చేసి శివుడి ప్రాణలింగాన్ని సంపాదించాడు. ఆ పరగర్వంతో దేవలోకంపైకి దండయాత్ర చేసి, ఇంద్రుణ్ణి ఓడించాడు. దాంతో దేవతలంతా శ్రీ మహావిష్ణువు వద్దకు వెళ్ళి తారకాసురుణ్ణి సంహరించమని కోరారు. అప్పుడు శ్రీహరి, తారకుడు శివభక్తుడు. శివుడి ప్రాణలింగాన్ని సంపాదించినవాడు. అందువల్ల నేను వధించలేను. మీరు శివుణ్ణే ఆశ్రయించండి. అని చెప్పగా దేవతలు శివుడి వద్దకు వెళ్ళి శరణువేదారు. నా ప్రియభక్తుడైన తారకుణ్ణి నేను చంపలేను. అలాగని మిమ్మల్ని కాదనలేను. ఆ కారణంగా కుమారస్వామి తారకుణ్ణి వధిస్తాడు అన్నాడు శివుడు.

పట్టుకుంటున్న దేవసేనకు సారథ్యం వహించాడు. తారకుడితో యుద్ధం చేశాడు. కానీ సంహరించలేకపోయాడు. కుమారస్వామి తన బలహీనతను తండ్రికి విన్నవించాడు. తారకుడి కంఠంలో నా ప్రాణలింగం ఉన్నంతవరకూ అతడు చావడనే రహస్యాన్ని చెప్పగా, అప్పుడు కుమారస్వామి తారకుడితో మళ్ళీ తలపడి, అతడి గొంతులోని శివలింగాన్ని బాణం సహాయంతో బద్దలుకొట్టగా ఆ శివలింగం అయిదు ముక్కలైంది. ఆ శకలాల గోదావరి కృష్ణానదిల్లో పడ్డాయి. ఆ ప్రాంతాలే పంచారామాలయ్యావి. అవే అమరారామం, సోమారామం, క్షీరారామం, ద్రాక్షారామం, కుమారారామం.
శివకేశవుల ఏకత్వం ఈ కథలో కనిపిస్తుంది. అందుకే శివుడి ప్రాణలింగాన్ని కలిగిన తారకాసురుణ్ణి చంపడానికి శ్రీహరి అంగీకరించలేదు. శైవక్షేత్రాలైన ఈ పంచారామాల్లో దాదాపు అన్నింటికీ క్షేత్రపాలకుడు విష్ణుమూర్తే కావడం మరో విశేషం. ఈ ఐదు శివక్షేత్రాలను గూర్చి తెలుసుకుందాం.

ద్రాక్షారామం

శివాలయం, విష్ణాలయం రెండింటితోపాటు శక్తిపీఠం కూడా ఉన్న ద్రాక్షారామం దివ్యక్షేత్రం. ఇక్కడ అమృతాపరమేశ్వరమూర్తి ఉంది. పురాణకథ ఆధారంగా ఇది దక్షప్రజాపతి యజ్ఞం చేసిన చోటు. తారకుడి సంహారానంతరం శివలింగ భాగం ఇక్కడ పడిన తరువాత ఈ విషయాన్ని తెలుసుకున్న సప్త ఋషులు సప్తగోదావరి తీరంలో భీమేశ్వరుడికి సుప్రభాత అభిషేకం చేయాలనుకున్నారు. మార్గమధ్యంలో త్యూరపి యజ్ఞం చేస్తున్నాడు. రుషులు తెన్ను గోదావరులు తన యజ్ఞాన్ని ముంచేస్తాయని అనుకున్నాడు. రుషులనూ, గోదావరులను వారించాడు. ఉభయపక్షాల మధ్య వాదోపవాదాలు జరిగాయి. ఇంతలో తెల్లవారిపోయింది. శివలింగానికి సూర్య భగవానుడు ప్రథమ సుప్రభాత అభిషేకం చేశాడు. తరువాత వ్యాసమహర్షి వచ్చాడు. రుషులను ఓదార్చి తాను అంతర్వాహినిగా సప్త గోదావరులనూ ఒక పుష్పరిణిలో చేర్చానని, అది సప్తగోదావరిగా పిలవబడుతుందని ఈ తీర్థంలోనే స్వామికి నిత్యాభిషేకం జరుగుతుందని చెప్పారు.
ద్రాక్షారామ భీమేశ్వరలింగం 2.5 మీటర్ల ఎత్తులో నలుపు, తెలుపు రంగుల్లో ఉంటుంది. అందుకే ఆలయం రెండు అంతస్తుల్లో ఉంది. అభిషేకాదులు పై అంతస్తులోని లింగభాగానికి చేస్తారు. ఈ ఆలయం తూర్పు, చాళుక్యుల కాలంలో శ్రీ.శ. 892-922 మధ్య నిర్మితమైంది.
ఆలయ బాహ్య ప్రాకారం నాలుగు ప్రవేశద్వారాలు గల ఎత్తైన రాజగోపురాలతో నిర్మితమైంది. బాహ్య ప్రాకారంలో కాలభైరవాలయం, త్రికూటాలయం ఉన్నాయి. ఆలయ తూర్పుగోపుర మార్గంలో ధ్వజస్తంభం ముందు రావి, వేప వృక్షాలున్నాయి. ఆ చెట్ల నీడలో ఒక శివలింగం, ఒక విష్ణు విగ్రహం ఉన్నాయి. రెంటినీ శంకరనారాయణస్వాములు అని పిలుస్తారు. భీమేశ్వరాలయానికి క్షేత్రపాలకులు లక్ష్మీనారాయణులు. ద్రాక్షారామ ఆలయంలో ఒక మసీదు కూడా ఉంది. ఇది సయ్యద్ షాఖాజీ అనే ముస్లిం గురువుది. భీమేశ్వరాలయం కాకినాడకు 28 కి.మీ దూరంలో ఉంది.

క్షీరారామం

క్షీరారామాన్నే పాలకొలను, పాలకొల్లు అని అంటారు. ఇక్కడి శివుడు క్షీరరామలింగేశ్వరుడు. ఒక కథనం ప్రకారం పంచారామాల్లోని మిగిలా నాలుగు క్షేత్రాల్లో శివలింగ శకలాల ప్రతిష్ఠ ఒకే ముహూర్తాన వివిధ దేవతలతో జరిగింది. క్షీరారామంలో లింగాన్ని మాత్రం త్రేతాయుగంలో శ్రీరాముడు ప్రతిష్ఠించాడంటారు. ఈ ఆలయ క్షేత్రపాలకుడు జనార్దనుడు. ఆలయ విశేషాల్లో ప్రధానంగా చెప్పుకోవాల్సింది రాజగోపురం. 9 అంతస్తులతో 120 అడుగుల ఎత్తులో ఉంటుంది. చివరి అంతస్తు దాకా వెళ్ళడానికి లోపలి నుంచే మెట్లు ఉన్నాయి. తెల్లగా ఉండే ఇక్కడి శివలింగం రెండున్నర అడుగుల ఎత్తుంటుంది. ఏటా ఉత్తరాయణ దక్షిణాయణ ప్రారంభంలో సూర్యోద సమయంలో సూర్యుని కిరణాలు పెద్దగోపురం రెండో అంతస్తు నుండి శివలింగంపై పడతాయి.

కుమారారామం

కుమారారామం తూర్పుగోదావరి జిల్లా సామర్లకోటలో ఉంది. సుందరీదేవి సహిత సోమేశ్వరుడు ఉన్నాడు. ఈ స్వామిని కుమారస్వామి ప్రతిష్ఠించారు. శ్రీదేవి భూదేవి సమేత జనార్దనుడు ఇక్కడ క్షేత్రపాలకుడు. శ్రీశ. 892 నుండి 922 వరకు పాలించిన తూర్పు చాళుక్యులు సామర్లకోటలో కుమారారామ భీమేశ్వరాలయాన్ని నిర్మించారు. ఇందులో సుద్ధరాయితో తయారైన లింగం కింది అంతస్తు నుంచి రెండో అంతస్తు వరకు ఉంటుంది. ఆలయంలో కాలభైరవుడు, చంద్రమౌళీశ్వరుడు, ఉమాసమేత మృత్యుంజయ లింగం, నవగ్రహాల గుడి ఉన్నాయి. సామర్లకోట రాజమండ్రి నుంచి సుమారు 60 కి.మీలో దూరంలో ఉంది.

సోమారామం

ఇది భీమవరానికి రెండు కి.మీ. దూరంలో గునిపూడిలో ఉంది. ఈ ఆలయాన్ని సోమేశ్వర జనార్దన స్వామి ఆలయం అంటారు. తూర్పు చాళుక్యులైన చాళుక్య భీముడు ఈ దేవాలయాన్ని మూడో శతాబ్దంలో నిర్మించాడు. ఇక్కడి శివలింగానికి ఓ ప్రత్యేకత ఉంది. మామూలు రోజుల్లో తెలుపురంగులో వుండే శివలింగం అమావాస్య రోజు వచ్చేసరికి గోధుమరంగులోకి మారుతుంది. తిరిగి పౌర్ణమిపాటికి యథారూపంలోకి వచ్చేస్తుంది. ఇక్కడి స్వామిని చంద్రుడు ప్రతిష్ఠించాడు కాబట్టి సోమారామం అని పేరు వచ్చింది. ఈ ఆలయం రెండు అంతస్తులుగా ఉంటుంది. సోమేశ్వరుడు కింది అంతస్తులోనూ, అన్నపూర్ణదేవి పై అంతస్తులోను ఉంటారు. ఇలా శివుడిపైన అమృతాపరమేశ్వర ఉండటం దేశంలో మరెక్కడా లేదని చెబుతారు. ఈ ఆలయ క్షేత్రపాలకుడు జనార్దన స్వామి.

అమరారామం

శివుడి ఆదేశం ప్రకారం ఇంద్రుడు శివలింగశకం పడిన చోటుకు చేరుకున్నాడు. పెరిగిపోతున్న ఆ శివలింగాన్ని కృష్ణానది తీరాన అమరావతిలో ప్రతిష్ఠించాడు. ఈ స్మటికలింగం ఎత్తు 16 అడుగులు. శివలింగం చుట్టూ రెండు అంతస్తులుంటాయి. అభిషేకాదులు రెండో అంతస్తులోనే చేస్తారు. అమరావతి ఆలయం మూడు ప్రాకారాలతో నిర్మితమైంది. మొదటి ప్రాకారంలో ప్రణవేశ్వరుడు, కాశీ విశ్వేశ్వరుడు, ఉమామహేశ్వరుడు, అగస్త్యేశ్వరుడు, పార్థివేశ్వరుడు, సోమేశ్వరుడు, కోసలేశ్వరుడు, వీరభద్రుడు, త్రిపురసుందరీ దేవీ ఆలయాలు, కళ్యాణ మండపం, కృష్ణానది తోప ఉన్నాయి. రెండో ప్రాకారంలో విఘ్నేశ్వరుడు, కాలభైరవుడు, కుమారస్వామి ఆలయాలు, నవగ్రహ మండపం, యజ్ఞశాల ఉన్నాయి. మూడో ప్రాకారంలో శ్రీశైల మల్లేశ్వరుడు, కాశీ విశ్వేశ్వరుడు, సూర్యుడి ఆలయాలు ఉన్నాయి. ఇక్కడ క్షేత్రపాలకుడు వెణుగోపాలస్వామి. ఈ ఆలయం గుంటూరుకు సుమారు 35 కి.మీ. దూరంలో ఉంది. ఈ పంచారామాలను దర్శించే ప్రభుత్వ బస్సు ఉన్నది.